

Nordisk stridsgrupp 2015

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller proposition 2011/12:84 Den nordiska stridsgruppen 2015 och därmed godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper under det första halvåret 2015. Utskottet välkomnar att Sverige på nytt tar ansvar för fred och säkerhet genom att leda en EU-stridsgrupp. Utskottet vill framhålla att det är angeläget att EU:s stridsgrupper – åtminstone de som Sverige medverkar i – vid behov även kan ställas till Förenta nationernas förfogande om FN begär det.

I betänkandet finns en reservation och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Nordisk stridsgrupp 2015	5
Bakgrund	5
Utvecklingen av EU:s stridsgrupper	5
EU-stridsgruppens sammansättning	6
Uppgifter för EU:s stridsgrupper	6
Regeringens förslag	7
Motionen	8
Utskottets ställningstagande	8
Reservationen	10
Den nordiska stridsgruppen 2015 (V)	10
Särskilda yttranden	11
1. Den nordiska stridsgruppen 2015 (MP)	11
2. Den nordiska stridsgruppen 2015 (SD)	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Propositionen	14
Följdmotionen	14
<i>Bilaga 2</i>	
Utrikesutskottets yttrande	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Den nordiska stridsgruppen 2015

Riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under första halvåret 2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:84 och avslår motion 2011/12:Fö8 av Torbjörn Björlund m.fl. (V).

Reservation (V)

Stockholm den 22 maj 2012

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Cecilia Widegren (M), Hans Wallmark (M), Annicka Engblom (M), Anders Hansson (M), Clas-Göran Carlsson (S), Staffan Danielsson (C), Anna-Lena Sörenson (S), Johan Forssell (M), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD), Torbjörn Björlund (V), Stefan Caplan (M), Eva Sonidsson (S), Leif Pettersson (S) och Johan Löfstrand (S).

Redogörelse för ärendet

Regeringen föreslår att den nordiska stridsgruppen ställs till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2015 med Sverige som ramansvarig nation.

Ärendet och dess beredning

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2012 att den nordiska stridsgruppen skulle ställas till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2014 med Sverige som ramansvarig nation. Riksdagen godkände att Sverige som ramansvarig nation får leda en nordisk stridsgrupp tidigast under 2015 med de villkor som utskottet närmare angett i betänkande 2011/12:FöU1 (prop. 2011/12:1, rskr. 2011/12:92) och under förutsättning att regeringen tar initiativ till en luftförsvarsutredning med de villkor som utskottet angett i betänkandet. En följdmotion 2011/12:Fö8 av Torbjörn Björlund (V) m.fl. har väckts.

Utrikesutskottet har yttrat sig till försvarsutskottet över propositionen och följdmotionen.

Utskottets överväganden

Nordisk stridsgrupp 2015

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper under det första halvåret 2015. Utskottet avstyrker motion 2011/12:F68 (V).

Jämför reservation (V).

Bakgrund

EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) ska tillförsäkra unionen en operativ civil och militär kapacitet för att utanför unionen bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med FN-stadgan. Resurserna ska tillhandahållas av medlemsstaterna. GSFP är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i EU är mellanstatligt, vilket innebär att beslut fattas med enhällighet. EU:s militära och civila förmåga, inklusive stridsgruppernas snabbinsatsförmåga, ska bidra till EU:s möjligheter att hantera kriser globalt. Stridsgrupperna och de civila insatserna stärker EU:s roll och trovärdighet som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Det är angeläget att EU har tillgång till en mångfald av krishanteringsinstrument för att kunna bidra under hela konfliktcykeln.

Utvecklingen av EU:s stridsgrupper

I februari 2004 presenterade Frankrike och Storbritannien ett gemensamt förslag till ett s.k. EU-stridsgruppskoncept (EU Battlegroup Concept på engelska). Förslaget förhandlades sedan fram med de övriga medlemsstaterna.

FN:s generalsekreterare välkomnade planerna på EU-stridsgrupper och betonade betydelsen av att stridsgrupperna kunde göras tillgängliga för att stödja FN i oroshärdar. EU och FN har under 2011 startat ett gemensamt arbete för att utveckla EU:s stöd till FN, bl.a. genom EU:s stridsgrupper.

Sedan januari 2007 har EU:s stridsgrupper full operativ förmåga med två stridsgrupper i beredskap samtidigt. Beredskapsperioderna är med tre undantag täckta t.o.m. 2014. EU har hittills inte beslutat om insättande av någon stridsgrupp.

Enligt EU-konceptet för stridsgrupperna ska de kunna genomföra ett brett spektrum av uppgifter. Här ingår även att bidra till humanitära insatser, inklusive katastrofhjälp och stöd vid flyktingkatastrofer. Vi ska kunna använda insatsförmågor i det bredare perspektivet. En flexibel syn på kon-

ceptet och dess tillämpning är därför nödvändig för att EU på bästa sätt ska kunna möta behov i krissituationer. En EU-stridsgrupps stöd till en humanitär insats ska vara efterfrågad av FN.

EU-stridsgruppens sammansättning

En stridsgrupp är en militär benämning som vanligtvis avser en mekaniserad bataljon förstärkt med vissa stödförband, t.ex. ingenjörer, underhåll och artilleri. Benämningen stridsgrupp syftar inte på uppgiften utan på styrkans storlek och förmåga (jämför t.ex. med begreppen kompani, bataljon och brigad). En stridsgrupp med förmåga att sättas in med kort varsel har snabbinsatsförmåga.

Andra förband, t.ex. större markstridskrafter eller marin- och luftstridskrafter, kan också ha snabbinsatsförmåga. Inom EU definieras en stridsgrupp som det minsta effektiva, trovärdiga, snabbt insatsberedda och sammansatta styrkebidrag som kan genomföra självständiga insatser, eller som kan användas för den initiala fasen i en större insats.

Uppgifter för EU:s stridsgrupper

Stridsgrupperna är EU:s primära militära snabbinsatsinstrument. De är skapade för att tidigt kunna ingripa i en krishärd. Det är förmågan till snabbinsats som i första hand utgör deras särart – inte vilka uppgifter som de kan lösa. Stridsgruppernas begränsade storlek och därmed begränsade förmåga gör dem mer lämpliga i vissa situationer än i andra. Två stridsgrupper står i beredskap halvårsvis och ska kunna sättas in nästan samtidigt i två av varandra oberoende insatser.

En stridsgrupp ska kunna påbörja lösandet av uppgifter i insatsområdet senast 10 dagar efter att EU har beslutat att inleda en krishanteringsinsats. Styrkan ska kunna stanna i insatsområdet i 30 dagar med möjlighet till förlängning till upp till 120 dagar om underhåll tillförs. En insats kan således komma att fortgå efter beredskapsperiodens slut. Det är endast fråga om insatser utanför EU:s territorium, men det finns ingen formell begränsning av hur långt utanför EU:s territorium som stridsgrupperna kan användas. En radie om maximalt 6 000 kilometer från Bryssel har angivits som en planeringsförutsättning.

Stridsgrupperna ska vara användbara i ett brett spektrum av situationer.

I Lissabonfördraget anges följande uppgifter, där EU kan använda civila och militära resurser inom ramen för GSFP:

- avrustningsuppgifter
- humanitära uppgifter och räddningsuppgifter
- militära rådgivnings- och biståndsuppgifter
- konfliktförebyggande och fredsbevarande uppgifter
- uppgifter med stridande förband vid krishantering, inklusive fredsskapande åtgärder och stabiliseringsinsatser efter konflikter.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret 2015.

Genom vår medverkan och vårt ledarskap i EU:s stridsgrupper tar Sverige ansvar för fred och säkerhet i och utanför vårt närområde. Stridsgruppernas snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Användande av den nordiska stridsgruppen för humanitära insatser är möjligt, men då enbart som indirekt stöd i enlighet FN:s riktlinjer på området. Den nordiska stridsgruppen bidrar också till att stärka det nordiska och nordiskbaltiska samarbetet.

Till följd av den reformering av insatsorganisationen som nu pågår kommer Sverige att framöver ha väsentligt bättre förutsättningar än tidigare att bidra med förband i hög beredskap på det sätt som deltagande i EU:s stridsgrupper förutsätter. Uppbyggnaden av stående och kontrakterade förband innebär att ordinarie förband ur insatsorganisationen kommer att vara tillgängliga och användbara för denna typ av beredskapsuppgifter, och det kommer inte att finnas behov av att som tidigare sätta upp särskilda förbandsenheter.

Mot denna bakgrund anser regeringen att Sverige även framöver bör bidra till EU:s stridsgrupper, i första hand genom att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret 2015. Enligt regeringens uppfattning bör de svenska bidragen till stridsgrupperna fortsättningsvis i regel bestå av ordinarie förband eller delar av förband ur insatsorganisationen. Det svenska bidraget till den nordiska stridsgruppen 2015 bör ta sin utgångspunkt i förband som ingår i insatsorganisation 2014.

Regeringen återkommer till riksdagen för det fall stridsgruppen i beredskap skulle behöva sättas in i en insats.

Beredskapsperioden för den nordiska stridsgruppen infaller under det första halvåret 2015. Denna period föregås av flera års planering, utbildning och övning för att få hela den nordiska stridsgruppens styrkepaket insatsberett. Sverige är ramnation (Framework Nation på engelska), vilket innebär att Sverige har ett särskilt ansvar för planeringen och ett eventuellt genomförande av en militär krishanteringsinsats med den nordiska stridsgruppen. Som ramnation tillhandahåller Sverige en styrkebefälhavare liksom kärnan i hela den militära ledningsstrukturen, inklusive stabsofficerare, ledningsstöd och ledningssystem samt hela det logistiska ramverket. Sverige erbjuder sig vidare att tillhandahålla en operationsbefälhavare.

Regeringen bedömer att merkostnaderna för att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret 2015 kommer att uppgå till högst ca 150 miljoner kronor. Dessa merkostnader avser framför allt övningsverksamhet tillsammans med ingående förband från andra nationer och belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* under utgiftsområde 6 *Försvaret och samhällets krisberedskap*.

Utgifterna för en insats med ca 1 600 svenskar i den nordiska stridsgruppen beräknas till 1,1 till 1,5 miljarder kronor. Sveriges åtagande i EU:s stridsgrupper, avseende beredskap och eventuella insatser, finansieras inom oförändrade anslagsramar. På grund av de osäkerheter som råder om dessa insatser avser regeringen att återkomma till riksdagen i frågan för det fall ett beslut om att sätta in stridsgruppen i insats ska fattas.

Motionen

I motion 2011/12:Fö8 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkas avslag på propositionen. Sverige bör inte leda eller delta i den nordiska stridsgruppen 2015 (Nordic Battle Group på engelska, NBG). Sverige har i dag ett nära militärt förhållande till EU. Sverige har vid ett par tillfällen varit med och satt upp stridsgrupper som har stått i beredskap halvårsvis. Vänsterpartiet menar att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper, då dessa är ett led i EU:s fortsatta militarisering. Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt, men har bl.a. genom åtagande i EU:s stridsgrupper frångått sitt gamla krav på att militära insatser från Sveriges sida alltid ska föregås av ett FN-mandat.

Dessutom har det enligt motionärerna tidigare visat sig att ett deltagande i och ett ramansvar för EU:s stridsgrupper blir en mycket kostsam historia. Erfarenheterna från framför allt NBG 2008, men även NBG 2011, visar att kostnaderna har en tendens att rusa i väg. Det är dessutom organisatoriskt betungande för både grundorganisation och insatsorganisation att leda och delta i en stridsgrupp, något som kan påverka bl.a. den personalrekrytering som pågår inom Försvarsmakten och som har visat sig vara mycket besvärlig.

Mot den bakgrunden bör Sverige avstå från att leda och delta i en av EU:s stridsgrupper första halvåret 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) ska tillförsäkra unionen en operativ civil och militär kapacitet för att utanför unionen bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med FN-stadgan. Resurserna ska tillhandahållas av medlemsstaterna. GSFP är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i EU är mellanstatligt, vilket innebär att beslut fattas med enhällighet.

Sveriges framtida säkerhet bygger numera på gemenskap och samverkan med andra länder. EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige ska tillhöra det europeiska samarbetets kärna och driva på utvecklingen i GUSP. Sverige har genom substantiella bidrag, deltagande i EU:s samtliga civila och militära krishanteringsinsatser och genom omfattande konceptuella förslag lämnat ett stort stöd till denna utveckling.

Genom vår medverkan och vårt ledarskap i EU:s stridsgrupper tar Sverige ansvar för fred och säkerhet i och utanför vårt närområde. Stridsgruppernas snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Genom den reformering av Försvarsmaktens insatsorganisation som nu pågår kommer Sverige framöver att ha väsentligt bättre förutsättningar än tidigare att bidra med förband i hög beredskap på det sätt som deltagande i EU:s stridsgrupper förutsätter.

Utskottet vill framhålla att Sverige, med ansvar som ramnation, ska betona vikten av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter. Utskottet välkomnar att Försvarsmakten har inrättat ett nordiskt center för genderfrågor, Nordic Center for Gender in Military Operations. Utskottet utgår i fråga om dess kunskap tas till vara.

Regeringen bedömer att merkostnaderna för att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret 2015 kommer att uppgå till högst ca 150 miljoner kronor. Utgifterna för en insats med ca 1 600 svenskar i den nordiska stridsgruppen beräknar regeringen till 1,1 till 1,5 miljarder kronor. Det ligger i sakens natur att en mer exakt beräkning inte kan göras i förväg.

Utskottet välkomnar att Sverige på nytt tar ansvar för fred och säkerhet genom att leda en EU-stridsgrupp och vill framhålla att det är angeläget att EU:s stridsgrupper – åtminstone de som Sverige medverkar i – vid behov även kan ställas till Förenta nationens förfogande om FN begär det.

Stridsgrupperna ska inte bara kunna genomföra väpnad strid i höga konfliktnivåer utan även medverka i humanitära insatser, t.ex. i samband med olika typer av katastrofer. Utskottet betonar vikten av att använda insatsförmågor i ett bredare perspektiv i samband med civila händelser och katastrofer. Nordic Battlegroups medverkan i humanitära insatser bör erfordrig kompetens för sådana insatser säkerställas.

Utskottet har tidigare uttalat att regeringen ska ta initiativ till en översyn av stridsgruppens ökade användbarhet inom EU:s och FN:s ram. Utskottet noterar att Europeiska utrikestjänsten i rådsslutsatserna från Europeiska unionens råd den 1 december 2011 fick i uppdrag att göra en översyn av användandet av EU:s stridsgrupper. Utrikestjänsten kommer sedermera att rapportera resultatet till rådet. Processen med att se över användandet av EU:s stridsgrupper är därmed påbörjad.

Utskottet förutsätter i likhet med utrikesutskottet att riksdagen även i fortsättningen kommer att informeras kontinuerligt om stridsgruppens utveckling och användning.

Mot bakgrund av vad utskottet anfört har ovan tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionen.

Reservationen

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Den nordiska stridsgruppen 2015 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fö8 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) och avslår proposition 2011/12:84.

Ställningstagande

Sverige har i dag ett nära militärt förhållande till EU. Sverige har vid ett par tillfällen varit med och satt upp stridsgrupper som stått i beredskap halvårsvis. Vänsterpartiet menar att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper då dessa är ett led i EU:s fortsatta militarisering. Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt men har bl.a. genom åtagande i EU:s stridsgrupper frångått sitt gamla krav på att militära insatser från Sveriges sida alltid ska föregås av ett FN-mandat.

Dessutom har det tidigare visat sig att ett deltagande i och ett raman-svar för EU:s stridsgrupper blir en mycket kostsam historia. Det är dessutom organisatoriskt betungande för både grundorganisationen och insatsorganisationen att leda och delta i en stridsgrupp, något som kan påverka bl.a. den personalrekrytering som pågår inom Försvarmakten och som har visat sig vara mycket besvärlig. Mot den bakgrunden bör Sverige avstå från att leda och delta i en av EU:s stridsgrupper första halvåret 2015.

Särskilda yttranden

1. Den nordiska stridsgruppen 2015 (MP)

Peter Rådberg (MP) anför:

Internationella insatser är här för att stanna. Miljöpartiet vill se fler svenska soldater i FN-ledda fredsbevarande operationer. Vi anser att FN ska vara navet för internationella insatser. Under FN ska Sverige ställa upp på internationella uppdrag för att lindra nöden i världen och bidra till stabiliteten. Vi ska däremot vara mycket noggranna med vilka uppdrag vi ska delta i och att våra insatser främjar fred, fattigdomsbekämpning och demokrati.

EU:s stridsgrupper kom till 1999 då framför allt USA ville att Europa skulle ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Vi anser att intentionen med EU:s stridsgrupper var felaktig från början. Syftet har hittills endast varit att verka i militära operationer, men ingen av EU:s olika stridsgrupper har kallats in för att lösa någon uppgift. Miljöpartiet har hela tiden hävdad att konceptet med EU:s stridsgrupper måste ses över, vilket också sker nu.

Vi har tidigare sagt nej till ramansvar för den nordiska stridsgruppen men accepterat att Sverige deltar. Vi är fortfarande principiellt emot att Sverige ska ha ramansvar gång på gång. Ramansvaret binder oftast upp alldeles för mycket resurser, som bättre skulle kunna nyttjas för andra ändamål än att stå till förfogande för EU:s stridsgrupper.

Europeiska utrikestjänsten fick den 1 december 2011 i uppdrag att göra en översyn av användandet av EU:s stridsgrupper. Regeringen kommer också att se över konceptet för EU:s stridsgrupper och verka för att de ska arbeta för humanitära insatser, t.ex. i samband med olika typer av katastrofer.

För att vi ska kunna möta och hindra framtida hot, såväl nationellt som internationellt, måste det finnas ett utökat informationsutbyte mellan militära och civila myndigheter och aktörer. Sverige ska dock vara varsamt så att samverkan inte skapar en otydlighet med överlappande kompetenser och kostnader och beakta de risker med ökad samverkan som humanitära aktörer påtalar. Flexibilitet och utvecklingsförmåga måste därför integreras i det framtida försvaret. Det är detta vi ser embryot till just nu och som välkomnas av Miljöpartiet.

Det är viktigt att en myndighet med rätt kompetens får ansvaret för internationella uppdrag.

Nordic Battlegroups medverkan i humanitära insatser bör erforderlig kompetens för sådana insatser säkerställas.

Säkerhet måste ses i ett mycket bredare perspektiv. En bredare säkerhetspolitik beaktar de många olika potentiella direkta hoten med grund i begreppet ”positiv fred”, dvs. att åtgärda själva problemet som utlöser kon-

flikten eller hotet, i stället för ”negativ fred” som inriktar sig på att sätta stopp (militärt) för konflikten. Vi vill se en säkerhetspolitik som sätter mänsklig säkerhet före territoriell säkerhet.

En mängd nya hot som varken är territoriella eller militära har tillkommit, samtidigt som de gamla ändrat karaktär och inte längre kan bemötas på samma sätt som tidigare.

Så länge EU:s stridsgrupper finns kvar måste de verka i den nya tidens hotbild, och inte i den gamla som till stor del präglas av kalla krigets syn på hur man löser konflikter.

EU:s stridsgrupper tar nu viktiga steg i rätt riktning. Det ena är att EU kommer att se över EU:s stridsgrupper, vilket också regeringen anser är riktigt.

Regeringen har också betonat att EU:s stridsgrupp ska användas till humanitära insatser och att vi ska betona vikten av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter.

Detta är vad Miljöpartiet har drivit i många år, och vi välkomnar därför att regeringen har ändrat uppfattning i sak.

2. Den nordiska stridsgruppen 2015 (SD)

Mikael Jansson (SD) anför:

Sveriges medlemskap i EU och genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har fått som praktisk följd att Sverige gradvis har förlorat sin alliansfrihet syftande till neutralitet i händelse av krig. I försvarsbeslutet 2010 avgavs en ensidig solidaritetsförklaring till övriga EU-länder samt Norge och Island.

Även om försvaret är en mellanstatlig fråga inom EU så finns en rörelseriktning mot överstatlighet. Inom försvarsmaterielområdet talas det från Försvarsdepartementet alltmer om s.k. *pooling & sharing* och gemensamt ägande. Vårt försvar planeras i realiteten för att tillsammans med Nato angripa USA:s och Europas fiender globalt.

EU:s stridsgrupper sätts i insats av EU, och medlemsländerna har tio dagars veto att hålla inne med sitt truppbidrag. Allt pekar på att det svenska engagemanget i EU:s stridsgrupper är en övergångsfas innan vi hamnar i ett gemensamt EU-försvar. Det är bara en tidsfråga innan EU kommer att föreslå att försvaret blir överstatligt med EU-kommando.

Den nordiska stridsgruppen har tillsammans med övriga militärexpeditioner utrikes utgjort en gökunge i försvarsbudgeten. Sverigedemokraterna anser att Sverige ska ha ett eget försvar, skilt från EU, vilket innebär att vi inte ska delta i EU:s stridsgrupper.

Sverigedemokraterna anser att Sverige i första hand ska ta ansvar för Sveriges territoriella integritet, i andra hand för en gemensam nordisk territoriell integritet och i tredje hand ta ansvar för att möta internationella kriser genom deltagande i FN-ledda fredsbevarande insatser.

Vi delar ambitionerna i Stoltenbergrapporten. Sveriges försvar ska ledas av Sverige, men samarbetet med de nordiska grannländerna bör drivas så långt det går genom delat ansvar och resursmaximering. Nordefco är avgjort en bra början som kan leda till ytterligare, fördjupat samarbete.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:84 Den nordiska stridsgruppen 2015:

Riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret av 2015.

Följdmotionen

2011/12:Fö8 av Torbjörn Björlund m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2011/12:84 och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska leda eller delta i den nordiska stridsgruppen 2015.

BILAGA 2

Utrikesutskottets yttrande 2011/12:UU4y

Nordisk stridsgrupp 2015

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2012 att bereda utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:84 och den motion som har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på de utrikes- och säkerhetspolitiska aspekterna av propositionen samt på motionen 2011/12:Fö8.

Utskottet delar regeringens uppfattning att medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper innebär att Sverige tar ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppens snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Utskottet föreslår att försvarsutskottet tillstyrker regeringens förslag till riksdagsbeslut i proposition 2011/12:84 och avstyrker motion 2011/12:Fö8.

Det finns två avvikande meningar i yttrandet.

Utskottet

Propositionen

Regeringens förslag

Regeringen föreslår i proposition 2011/12:84 att riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under det första halvåret 2015.

Skälen för regeringens förslag är att Sverige genom medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper anses ta ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppernas förmåga till snabba insatser anses vidare bidra till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärka EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör. Den nordiska stridsgruppen bedöms dessutom bidra till att stärka det nordiska och nordisk-baltiska samarbetet.

Bakgrund

Sverige har som ramnation lett en av EU:s stridsgrupper i beredskap vid två tillfällen (NBG08 samt NBG11).

I december 2011 godkände riksdagen att Sverige som ramansvarig nation får leda en nordisk stridsgrupp tidigast under 2015 med de villkor som försvarsutskottet närmare angett och under förutsättning att regeringen tar initiativ till en luftförsvarsutredning med de villkor som försvarsutskottet angett (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FöU1, rskr. 2011/12:92).

Utrikesutskottet ska, i enlighet med riksdagsordningen (tilläggsbestämelse 4.6.6), bereda ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer. Utskottet ansvarar vidare vid behov för riksdagens beredning av övergripande frågor som rör EU samt ansvarar för att följa EU-frågor inom sitt beredningsområde som fackutskott.

Motionen

I kommittémotion 2011/12:Fö8 (V) föreslår Vänsterpartiet att proposition 2011/12:84 avslås och att Sverige inte ska leda eller delta i den nordiska stridsgruppen 2015. Vänsterpartiet menar att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper då det är ett led i EU:s fortsatta militarisering. Vidare anføres bl.a. att det blir mycket kostsamt att delta och ha ett ansvar som ramnation.

Utskottets överväganden

Utskottet vill inledningsvis betona att Sveriges framtida säkerhet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. Utskottet vill framhäva att EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Den europeiska utrikespolitiken är en viktig del av Sveriges utrikespolitik. Medlemska-

pet i EU innebär att Sverige ingår i en politisk allians, där medlemsländerna inte har försvarsförpliktelser i förhållande till varandra men tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet.

Det är, enligt utskottet, angeläget att EU genom en bred och effektiv utrikespolitik står väl rustat att möta de globala utmaningar som Europa och världen står inför. Utskottet konstaterar att det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU, inklusive krishantering och fredsfrämjande insatser, är under fortsatt stark tillväxt. EU:s roll i internationell krishantering har förstärkts markant de senaste åren, och antalet militära och civila insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) fortsätter att öka. GSFP är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP). Utskottet anser att Sverige även i fortsättningen aktivt bör bidra till såväl den konceptuella som den operativa utvecklingen av GUSP och driva på utvecklingen av EU som en global aktör.

Utskottet delar regeringens uppfattning att medverkan och ledarskap i EU:s stridsgrupper innebär att Sverige tar ansvar för freden och säkerheten i och utanför vårt närområde. Stridsgruppens snabbinsatsförmåga bidrar till EU:s möjligheter att hantera kriser och stärker EU som global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Utskottet förutsätter att riksdagen även i fortsättningen kommer att informeras kontinuerligt om stridsgruppens utveckling och användning. Det är utskottets uppfattning att EU:s militära och civila krishanteringskapacitet – där stridsgruppen kompletterar unionens diplomatiska, ekonomiska och biståndspolitiska verktyg – bidrar till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser såväl i EU:s närområde som på mer avlägsna platser. Det är, enligt utskottet, angeläget att EU:s stridsgrupper vid behov även kan ställas till Förenta nationernas förfogande om FN så efterfrågar.

Utskottet vill framhålla att Sverige, med ansvar som ramnation, ska betona viken av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter.

Utskottet noterar att regeringen i proposition 2011/12:84 anger att Sveriges åtagande i EU:s stridsgrupper, i fråga om beredskap och eventuella insatser, finansieras inom oförändrade anslagsramar.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår utskottet att försvarsutskottet tillstyrker regeringens förslag till riksdagsbeslut i proposition 2011/12:84 och avstyrker motion 2011/12:F68.

Stockholm den 26 april 2012

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Ismail Kamil (FP) och Staffan Danielsson (C).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening om nordisk stridsgrupp 2015 (MP, V)

Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V) anför:

Sverige har i dag ett nära militärt förhållande till EU. Vi har vid ett par tillfällen varit med och satt upp stridsgrupper som stått i beredskap halvårsvis. Miljöpartiet och Vänsterpartiet menar att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper då det är ett led i EU:s fortsatta militarisering. Sverige är officiellt fortfarande militärt alliansfritt men har bl.a. genom sina åtaganden i EU:s stridsgrupper frångått sitt gamla krav på att militära insatser från Sveriges sida alltid ska föregås av ett FN-mandat.

Dessutom har det tidigare visat sig att ett deltagande och ett ramansvar blir en mycket kostsam historia. Erfarenheterna från framför allt NBG 2008, men även NBG 2011, visar att kostnaderna har en tendens att rusa iväg. Det är dessutom organisatoriskt betungande för både grundorganisationen och insatsorganisationen att leda och delta i en stridsgrupp. Det är något som kan påverka bl.a. den personalrekrytering som pågår inom Försvarsmakten och som har visat sig vara mycket besvärlig. Mot den bakgrunden bör Sverige avstå från att leda och delta i en av EU:s stridsgrupper första halvåret 2015. Vi föreslår att försvarsutskottet inte tillstyrker proposition 2011/12:84 och tillkännager för regeringen vad som ovan anförts.

2. Avvikande mening om nordisk stridsgrupp 2015 (SD)

Julia Kronlid (SD) anför:

Sveriges medlemskap i EU och genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har fått som praktisk följd att Sverige gradvis har förlorat sin alliansfrihet som syftar till neutralitet i händelse av krig. I försvarsbeslutet 2010 avgavs en ensidig solidaritetsförklaring till övriga EU-länder samt Norge och Island.

Även om försvaret är en mellanstatlig fråga inom EU finns det en rörelseriktning mot överstatlighet. Inom försvarsmaterielområdet talas det från försvarsdepartementets sida alltmer om ”*pooling & sharing*” och ”gemensamt ägande”. Vårt försvar planeras i realiteten för att tillsammans med NATO angripa USA:s och Europas fiender globalt.

EU:s stridsgrupper sätts i insats av EU, och medlemsländerna har tio dagars veto att hålla inne sitt truppbidrag. Allt pekar på att det svenska engagemanget i EU:s stridsgrupper är en övergångsfas innan vi hamnar i ett gemensamt EU-försvaret. Det är en tidsfråga innan EU kommer att föreslå att försvaret blir överstatligt med EU-kommando.

Den nordiska stridsgruppen har tillsammans med övriga militärexpeditio-
ner utomlands utgjort en gökunge i försvarsbudgeten. Sverigedemokraterna
anser att Sverige ska ha ett eget försvar skilt från EU, vilket innebär att vi
inte ska delta i EU:s stridsgrupper.

Sverigedemokraterna anser att Sverige i första hand ska ta ansvar för
Sveriges territoriella integritet, i andra hand för en nordisk gemensam terri-
toriell integritet och i tredje hand för att möta internationella kriser genom
att delta i FN-ledda fredsbevarande insatser. Vi delar ambitionerna i Stol-
tenberg rapporten. Sveriges försvar ska ledas av Sverige, men samarbetet
med de nordiska grannländerna bör drivas så långt det går genom delat
ansvar och resursmaximering. Nordefco är avgjort en bra början som kan
leda till ytterligare, fördjupat samarbete. Jag föreslår att försvarsutskottet
inte tillstyrker propositionen 2011/12:84 och tillkännager för regeringen
vad som ovan anförts.